

UWV

Kennisverslag

2019-2

Anita Strockmeijer

**STROMEN OOST-EUROPESE
ARBEIDSMIGRANTEN VAKER DE WW IN
DAN NEDERLANDSE WERKNEMERS?**

Verschillen in instroom nader verklaard

Kenniscentrum UWV

Februari 2019

Het UWV Kennisverslag is te vinden op

<https://www.uwv.nl/kennis>

Voor vragen over de publicatie:

telefoon (06) 15 90 79 41

Stromen Oost-Europese arbeidsmigranten vaker de WW in dan Nederlandse werknemers?

Anita Strockmeijer¹

Hogere
WW-instroom van
Oost-Europese
arbeidsmigranten
is voor bijna 90%
te verklaren door
verschillen in
baankenmerken.

Samenvatting

De laatste tijd zijn er in de media berichten verschenen over onrechtmatig WW-gebruik door Poolse arbeidsmigranten. In dit artikel staat de instroom in de WW van deze groep centraal. Oost-Europese migranten ontvangen vaker een werkloosheidsuitkering dan Nederlandse werknemers. Dit verschil kan grotendeels worden toegeschreven aan baankenmerken. De instroom in de WW wordt bepaald door 2 effecten: het verlies van de baan en het aanspraak maken op een WW-uitkering. Door die 2 effecten apart te bekijken, zien we dat Oost-Europese arbeidsmigranten vaker hun baan verliezen dan Nederlandse werknemers, voornamelijk vanwege hun kwetsbare arbeidsmarktpositie. Vergeleken met Nederlandse baanverliezers is hun aanspraak op de WW echter veel kleiner, voornamelijk vanwege hun korte arbeidsverleden.

- Oost-Europese arbeidsmigranten hebben een 4 keer zo grote kans op baanverlies als Nederlandse werknemers.
- Hoewel relatief veel Oost-Europese arbeidsmigranten geen werk hebben, stromen relatief weinig van deze mensen de WW in. Hun instroom is lager dan bij niet-werkende Nederlanders (27% tegenover 36%).
- Het effect van een kwetsbare arbeidsmarktpositie is sterker dan het effect van een kort arbeidsverleden. Dit zorgt voor een grotere instroom in de WW van Oost-Europese arbeidsmigranten dan van Nederlandse werknemers (15 % tegenover 6 %).
- Veel van dit verschil (bijna 90%) kunnen we verklaren uit de verschillen in baan- en persoonskenmerken als contract, sector, arbeidsverleden en leeftijd.

1

Dit UKV-artikel is een bewerking van een op persoonlijke titel geschreven artikel van Anita Strockmeijer met prof.dr. Paul de Beer en prof.dr. Jaco Dagevos dat is verschenen in TPEdigitaal (2018, 12e jaargang, volume 2, p. 28-51). Strockmeijer doet als buitenpromovendus onderzoek naar de sociaaleconomische positie van Oost-Europese arbeidsmigranten door deze te beschouwen als de uitkomst van een aantal indicatoren: positie op de arbeidsmarkt, werkpatronen, WW-gebruik en geboden perspectief door werkgevers. Eerdere verschenen publicaties van haar hand zijn:

- (2017). Mobiliteit binnen de perken.

Zeer geringe positieverbetering van werknemers uit Oost-Europa bij een langer werkverleden. *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, 33 (4), pp. 384-400.

- (2018). Blijven of terugkeren? Wat werkpatronen van Oost-Europese arbeidsmigranten ons kunnen leren over de aard van de hedendaagse migratie. *Mens en Maatschappij*, 93 (1), pp. 5-29.

2

Borjas, G. (1999). Immigration and Welfare Magnets. *Journal of Labor Economics*, 17 (4), pp. 607-637.

3

Nannestad, P. (2007). Immigration and welfare states: A survey of 15 years of research. *European Journal of Political Economy*, 23 (2), pp. 512-532.

4

Zie Dashboard Migrantenmonitor 2007-2016, CBS.nl.

5

Om ervoor te zorgen dat verschillen in socialezekerheidsstelsel tussen landen niet belemmerend werken voor het vrij verkeer van werknemers, is een Europese verordening (nr. 883/2004) voor sociale zekerheid opgesteld. EU-burgers die in Nederland gewerkt hebben, maken dezelfde aanspraak op een WW-uitkering als Nederlandse werknemers. Voor de weken- en de jarenis komen zowel Nederlandse als buitenlandse (EU/EER) dienstverbanden in aanmerking. De EU-verordening stelt dat tijdvakken vervuld in een andere EU-lidstaat moeten worden beschouwd alsof ze in Nederland zijn vervuld.

6

Zie onder meer: Eurofound (2015). *Social dimension of intra-EU mobility: Impact on public services*. Luxembourg: Publications Offices of the European Union; Huijnk, W., Gijsberts, M. & Dagevos, J. (2014). *Jaarrapport integratie 2013, Participatie van migranten op de arbeidsmarkt*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau; Barrett, A. & Maître B. (2013). Immigrant welfare receipt across Europe. *International Journal of Manpower*, 34 (1), pp. 8-23.

7

Ter controle zijn ook analyses uitgevoerd voor de groep werknemers die werkten in de zomer. Deze analyses leverden vergelijkbare resultaten op. De persoons- en baankenmerken van Oost-Europese arbeidsmigranten zijn niet wezenlijk anders. We veronderstellen dan ook dat recentere instroomcijfers in de WW niet zullen afwijken van de hier gepresenteerde bevindingen.

Welfare-magnethypothese

Werk is voor het overgrote deel van de Oost-Europese arbeidsmigranten de belangrijkste reden om naar Nederland te komen, vooral vanwege het verwachte hogere inkomen. Soms wordt gesuggereerd dat ze niet alleen naar Nederland komen vanwege de banen en de lonen (en daarbij Nederlandse werknemers zouden verdringen), maar ook dat ze worden aangetrokken door de betere sociale voorzieningen. De Amerikaanse econoom Borjas betoogt dat een genereuzer socialezekerheidsstelsel migranten kan aantrekken en spreekt van een welfare-magnethypothese². Bij migranten kan sprake zijn van negatieve zelfselectie: zij migreren in de verwachting dat de verzorgingsstaat in het gastland hun inkomensbescherming zal bieden³. Genereuze uitkeringen werken dan als een magneet voor laagopgeleide migranten.

Dat Oost-Europese burgers een stijgend beroep doen op Nederlandse sociale voorzieningen is een feit⁴. Dit hangt samen met de grotere aantallen arbeidsmigranten uit Oost-Europa die na de oostelijke uitbreiding van de Europese Unie (EU) in Nederland zijn komen werken. Burgers uit EU-lidstaten die in Nederland werken, zijn verzekerd tegen de financiële gevolgen van werkloosheid en kunnen een beroep doen op de WW⁵. In studies over het WW-gebruik blijkt dat het aandeel van Oost-Europese arbeidsmigranten in de WW-populatie aanzienlijk groter is dan hun aandeel in de werkzame beroepsbevolking⁶.

Meer Oost-Europese arbeidsmigranten ontvangen dus een WW-uitkering, maar in eerdere studies is geen rekening gehouden met verschillen in achtergrondkenmerken. Empirisch is het bestaan van een aanzuigende werking van het socialezekerheidsstelsel moeilijk te toetsen. We kunnen wel onderzoeken of er - na controle voor achtergrondkenmerken en rekening houdende met de arbeidsmarktpositie van migranten - sprake is van een onevenredig groot beroep op de WW. De werkloosheidskans van arbeidsmigranten is niet meegenomen in eerdere analyses van hun beroep op de WW. Doordat hun veelal kwetsbare positie in deze voorgaande analyses niet is meegenomen, ontbreekt een mogelijk belangrijke verklaring voor het hogere WW-gebruik van Oost-Europese arbeidsmigranten. Meer verfijnde kennis over de relatie tussen de sociaaleconomische positie van migranten en hun gebruik van de sociale zekerheid is zeer gewenst en roept de vraag op die in dit artikel centraal staat: doen Oost-Europese arbeidsmigranten vaker dan Nederlandse werknemers een beroep op de Nederlandse Werkloosheidswet en, zo ja, in hoeverre valt dit te verklaren uit verschillen in persoons- en baankenmerken?

Om die vraag te beantwoorden, volgen we alle werknemers die in januari 2015 in Nederland in loondienst werkten en bezien we of er binnen 1 jaar gedurende ten minste 1 maand een WW-uitkering is ontvangen⁷. De kans op instroom in de WW staat los van de uitkeringsduur in de WW. We maken gebruik van databestanden van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Hierdoor is het mogelijk om de herkomst van in het buitenland geboren werknemers te bepalen. Zo kunnen we verschillende groepen migranten onderscheiden.

Box 1

In het buitenland geboren werknemers

In januari 2015 werkten 6,3 miljoen werknemers in de leeftijd van 19 tot en met 60 jaar in loondienst in Nederland. Ruim 183.000 werknemers hebben een Oost-Europese herkomst. Hun aandeel is 3% van de werknemerspopulatie. Het aandeel autochtone Nederlanders omvat 87% van de werknemers die werkten in januari 2015.

Aan het voor dit onderzoek gebruikte werknemersbestand is de herkomst van in het buitenland geboren werknemers toegevoegd, om in de analyses verschillende groepen migranten te kunnen onderscheiden. Informatie over de herkomstgroepering komt uit de basisregistratie personen (BRP, ook wel bevolkingsregister). Wanneer een persoon nooit ingeschreven is geweest in het bevolkingsregister, is diens herkomst onbekend. In dat geval wordt de herkomst bepaald op basis van informatie over de nationaliteit van de persoon. Deze benadering is gelijk aan de door het CBS gehanteerde definitie van herkomst voor de Migrantenmonitor.

Het gaat om in het buitenland geboren werknemers die in Nederland in loondienst

werken, ongeacht de reden waarom zij naar Nederland zijn gekomen en ongeacht het moment van migratie. Doordat het migratiemotief voor de niet-ingeschrevenen in de BRP niet wordt geregistreerd, kunnen we geen onderscheid maken tussen arbeidsmigranten en migranten die om een andere reden naar Nederland zijn gekomen. Echter, doordat we ons alleen richten op werkende migranten, is het aandeel dat als 'arbeidsmigrant' kan worden aangemerkt, waarschijnlijk groot.

In de analyses ligt de focus op Oost-Europese arbeidsmigranten. Hun positie vergelijken we met die van autochtone Nederlandse werknemers. Omdat we ook willen vergelijken met andere migrantengroepen, onderscheiden we migranten met herkomst EU-rest (de EU-lidstaten die voor de uitbreiding in 2004 en 2007 al vrij verkeer van werknemers kenden, inclusief IJsland, Liechtenstein, Noorwegen (EER) en Zwitserland), overige westerse en niet-westerse migranten conform de herkomstindeling van het CBS. Turkse en Marokkaanse werknemers, de grootste groep van (voormalige) arbeidsmigranten, worden apart onderscheiden.

8

Om in aanmerking te komen voor een Nederlandse WW-uitkering moet iemand in de 36 weken voorafgaand aan de eerste werkloosheidsdag minimaal 26 weken hebben gewerkt. Een werkloze heeft dan recht op een WW-uitkering voor de duur van 3 maanden. Een werkloze stroomt mogelijk niet de WW in omdat hij of zij niet voldoet aan de wekeneis, of wel aan de wekeneis voldoet maar bewust of onbewust geen WW-uitkering aanvraagt.

9

We spreken in dit artikel over werkloosheid, over baanverlies, over werknemers zonder werk en soms over niet-werkenden. Met de verschillende aanduidingen doelen we op die werknemers die in januari 2015 werkten en binnen 1 jaar ten minste 1 of meerdere maanden geen looninkomsten ontvingen.

Oost-Europese arbeidsmigranten vaak geen werk

Aanspraak maken op een werkloosheidsuitkering omvat per definitie 2 stappen. Allereerst verliest een werknemer zijn of haar baan en wordt werkloos. Vervolgens kan de persoon in kwestie een werkloosheidsuitkering aanvragen en, indien aan de voorwaarden van de Werkloosheidswet wordt voldaan, een WW-uitkering ontvangen⁸. In dit artikel analyseren we eerst beide effecten afzonderlijk en bezien dan de combinatie ervan. Het onderscheid tussen beide effecten is belangrijk, omdat de factoren die van invloed zijn op de kans om werkloos te worden anders kunnen zijn dan de kans dat iemand een uitkering ontvangt, omdat hij werkloos wordt⁹.

Oost-Europese arbeidsmigranten hebben 4 maal zo vaak geen werk als Nederlandse werknemers. 60% van de Oost-Europese arbeidsmigranten die in januari 2015 in Nederland in loondienst werkte, werkte in iedere maand van dat jaar. Het resterende deel (40%) had in 2015 1 of meerdere maanden geen werk in loondienst in Nederland. De analyses zijn gebaseerd op loongegevens, waardoor we niet weten of arbeidsmigranten zonder werk wel

of niet in Nederland verblijven. Van de Nederlandse werknemers had 10% in 2015 ten minste 1 maand geen werk in loondienst. Andere migrantengroepen nemen een tussenpositie in. Oost-Europese arbeidsmigranten hebben met afstand het vaakst geen werk in Nederland.

Het werkloosheidsverschil tussen Oost-Europese en Nederlandse werknemers is grotendeels te verklaren uit verschillen van contract, sector en arbeidsverleden. Werken met een tijdelijk contract leidt vaker tot geen werk. Oost-Europese arbeidsmigranten werken veel vaker dan Nederlandse werknemers met tijdelijke contracten, waardoor zij vaker met geen werk worden geconfronteerd dan Nederlandse werknemers.

De kans op werkloosheid varieert tussen sectoren. Een sector als de overheid kent een klein effect op geen werk, omdat het risico beperkt is om vanuit deze sector een baan te verliezen. De overheid is een sector waarin Oost-Europese arbeidsmigranten sterk ondervertegenwoordigd zijn in vergelijking met Nederlandse werknemers, en dit verklaart voor een deel de grotere kans op geen werk onder Oost-Europese arbeidsmigranten. Werknemers in de uitzendsector hebben daarentegen een grotere kans op geen werk en aangezien in deze sector Oost-Europese arbeidsmigranten oververtegenwoordigd zijn, verklaart dit een grotere kans op geen werk. Het sectoreffect verklaart het verschil in geen werk dus zowel door oververtegenwoordiging in risicosectoren als ondervertegenwoordiging in niet-risicosectoren.

Het uurloon beschouwen we als een proxy voor opleiding (zie box 2): er is sprake van een grotere kans op geen werk voor werknemers in de laagste 2 uurlooncategorieën. De helft van de Oost-Europese arbeidsmigranten ontvangt een laag uurloon, terwijl slechts 10% van de Nederlandse werknemers in deze looncategorie zit.

Arbeitsverleden is een ander verklarend kenmerk voor het werkloosheidsverschil tussen Nederlandse werknemers en Oost-Europese arbeidsmigranten. Werknemers met een langer arbeidsverleden behouden vaker hun werk en worden dus minder vaak geconfronteerd met geen werk. Oost-Europese arbeidsmigranten zijn ondervertegenwoordigd in deze categorie ten opzichte van Nederlandse werknemers. Het tegenovergestelde effect, maar met hetzelfde resultaat, doet zich voor bij een kort arbeidsverleden. Starters op de arbeidsmarkt hebben een grotere kans op geen werk. Oost-Europese arbeidsmigranten zijn overwegend starters in vergelijking met Nederlandse werknemers en dat verklaart eveneens een deel van de grotere kans op werkloosheid.

De baankenmerken van contract, sector, uurloon en arbeidsverleden van Oost-Europese arbeidsmigranten duiden dus op een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. Verschillen in de persoonskenmerken geslacht en leeftijd verklaren maar een heel klein deel van het verschil in de kans op geen werk.

Box 2

Decompositieanalyse

Om verschillen in WW-instroom tussen Oost-Europese en Nederlandse werknemers te onderzoeken, hebben we een decompositiemethode toegepast. Deze methode is geschikt om de verschillen in gemiddelde uitkomsten tussen 2 groepen te onderzoeken. De decompositieanalyse splitst de verschillen in een verklaard en een onverklaard deel. Het verklaarde verschil geeft weer welk gedeelte van het verschil kan worden toegeschreven aan de achtergrondkenmerken die in het gebruikte model zijn opgenomen, in dit geval geslacht, leeftijd, contract, sector, uurloon en arbeidsverleden in Nederland. Het onverklaarde deel weerspiegelt het gedeelte van de verschillen tussen de groepen dat overblijft nadat we rekening hebben gehouden met de achtergrondkenmerken en is toe te schrijven aan diverse ongemeten factoren, zoals in ons geval bijvoorbeeld het opleidingsniveau.

Onze gegevens bevatten geen gegevens over het opleidingsniveau, omdat we die niet (voldoende) kunnen achterhalen. We beschouwen daarom het uurloon als proxy hiervoor: een lager uurloon duidt in het algemeen op een lagere opleiding en op een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt.

Het opleidingsniveau is onbekend voor Oost-Europese arbeidsmigranten die zich niet in de BRP hebben ingeschreven, en is ook niet bekend voor de meeste mensen die wél ingeschreven staan.

Het arbeidsverleden hebben we afgeleid uit het aantal jaren dat werknemers in de periode 2011-2014 in Nederland in loondienst werkten. We onderscheiden een starter van werknemers met een langer en met een onderbroken arbeidsverleden. Een starter werkte in 2014 voor het eerst in loondienst in Nederland. Een werknemer met een langer werkverleden werkte ten minste 6 maanden in elk van de 4 voorafgaande jaren (2011-2014) in loondienst in Nederland. Als tussencategorie beschouwen we een werknemer met een onderbroken werkverleden. Deze werkte in loondienst op enig moment in een van de jaren 2011-2014, maar niet in alle jaren en niet alleen in 2014.

Bij de interpretatie van de verschillen in de afzonderlijke categorieën gaat het om de combinatie van het effect van de betreffende categorie als zodanig en de over/ondervertegenwoordiging van de herkomstgroep in die categorie.

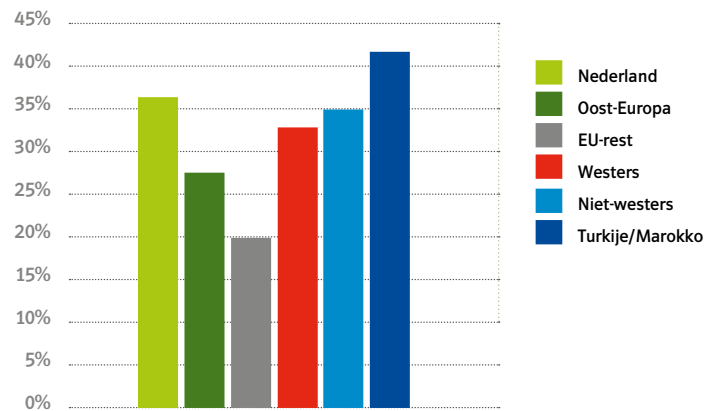
Instroom van niet-werkenden in de WW

Werkloze werknemers komen potentieel in aanmerking voor een WW-uitkering. We bezien nu de instroom in de Werkloosheidswet van deze groep werknemers zonder werk. De arbeidsmarktpositie van Oost-Europese arbeidsmigranten leidt vaker tot werkloosheid, zoals we hierboven schetsten, en uiteindelijk tot een lagere instroom in de WW (27,1%) dan de instroom van werkloze Nederlanders (35,9%). Zie figuur 1.

De belangrijkste verklaring van de lagere WW-instroom van niet-werkende Oost-Europese arbeidsmigranten is het arbeidsverleden. Veel Oost-Europese arbeidsmigranten zonder werk zijn starters en juist starters op de arbeidsmarkt hebben niet altijd recht op een werkloosheidsuitkering.

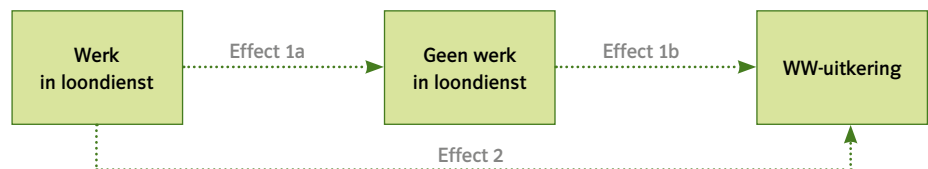
Turkse en Marokkaanse arbeidsmigranten zonder werk hebben als enige migrantengroep een grotere kans op instroom in de WW dan niet-werkende Nederlandse werknemers.

Figuur 1

WW-INSTROOM VAN NIET-WERKENDEN IN 2015 (IN %), WERKNEMERS JANUARI 2015

Effect van de afzonderlijke stappen

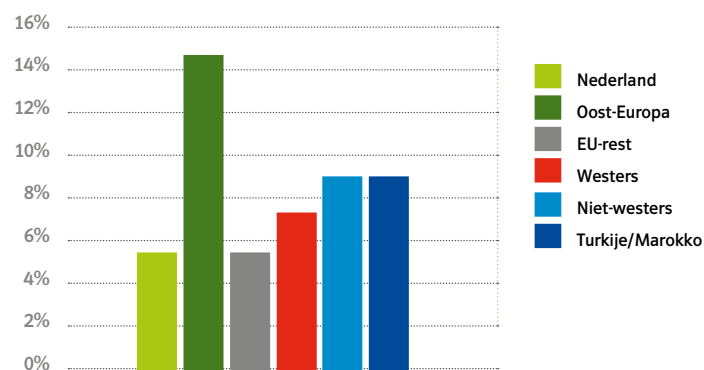
Na de voorgaande analyses - waaruit blijkt dat Oost-Europese arbeidsmigranten vaker hun werk verliezen door hun kwetsbare arbeidsmarktpositie, maar vervolgens minder vaak de WW instromen door een kort arbeidsverleden - gaan we na welk van beide effecten groter is. We bezagen eerst de afzonderlijke stappen van geen werk (effect 1a) en aanspraak maken op een WW-uitkering van de niet-werkenden (effect 1b) en bekijken nu dus beide effecten in 1 stap (effect 2). Zie figuur 2.

Figuur 2

SCHEMATISCHE WEERGAVE VAN INVALSHOEKEN INSTROOM IN DE WW

Geen onevenredig groot beroep op de WW

De instroom in de WW van Oost-Europese arbeidsmigranten blijkt met 14,7% aanzienlijk groter te zijn dan de instroom met 5,5% van Nederlandse werknemers (figuur 3).

Figuur 3

WW-INSTROOM (IN %), WERKNEMERS JANUARI 2015

De grotere instroom in de WW van Oost-Europese arbeidsmigranten toont aan dat het effect van hun kwetsbare arbeidsmarktpositie op instroom in de WW groter is dan hun geringere beroep op de WW in geval van verlies van werk. Het verschil van 9,2 procentpunten kan voor bijna 90% worden verklaard door de kenmerken die in het model zijn opgenomen.

Omdat Oost-Europeanen vaker een tijdelijk contract hebben, vaker in de uitzendsector werken en minder vaak bij de overheid, is hun kans om een beroep te doen op de WW groter. Het feit dat Oost-Europese arbeidsmigranten gemiddeld jonger zijn en vaker een starter op de arbeidsmarkt dan Nederlandse werknemers, verkleint echter hun kans op een WW-uitkering. Het gegeven dat de effecten van contract, sector en uurloon groter zijn dan de effecten van leeftijd en arbeidsverleden, zorgt voor een grotere instroom in de WW van Oost-Europese arbeidsmigranten dan van Nederlandse werknemers. Verschillen in geslacht biedt geen noemenswaardige verklaring voor het verschil in WW-instroom.

Een beperkt deel van zo'n 10% is niet te verklaren uit de baan- en persoonskenmerken die in het model zijn opgenomen. Naast opleidingsniveau zou bijvoorbeeld een onrechtmatig beroep op een WW-uitkering een verklaring kunnen zijn, maar ook gezinssamenstelling. Het feit dat een klein deel onverklaard is na controle van achtergrondkenmerken, laat zien dat Oost-Europese arbeidsmigranten geen onevenredig groot beroep doen op de WW.

Tabel 1 toont het verschil in de grootte van de WW-instroom tussen Nederlandse werknemers en verschillende migrantengroepen vanuit het gezichtspunt van migranten. De andere migranten stromen ook vaker de WW in vanuit werk, met uitzondering van migranten uit de andere Europese landen. Het verschil in WW-instroom tussen de migrantengroepen en Nederlandse werknemers is wel kleiner en een groter deel blijft onverklaard.

Tabel 1

RESULTATEN DECOMPOSITIEANALYSE INSTROOM WW: BIJDRAGE VAN PERSOONS- EN BAANKENMERKEN AAN HET VERKLAREN VAN VERSCHILLEN TUSSEN MIGRANTEN EN NEDERLANDSE WERKNEMERS

	Oost-Europa versus Nederland	EU-rest versus Nederland	Westers versus Nederland	Niet-westers versus Nederland	Turkije/ Marokko versus Nederland
Arbeidsmigranten	14,7	5,3	7,4	9,0	9,1
Nederlandse werknemers	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Vershil, totaal	9,2	-0,2	1,9	3,5	3,6
- Verklaarde verschil	8,0	1,1	1,6	2,5	2,3
- Onverklaarde verschil	1,1	-1,3	0,3	1,0	1,3
Aandeel verklaarde verschil	87%	-	84%	71%	64%
Verklaarde verschil:					
- Contracteffect	5,2	0,5	0,7	1,1	0,3
- Sectoreffect	2,9	0,6	0,6	0,5	0,5
- Arbeidsverleden	-1,0	-0,3	-0,2	-0,1	-0,1
- Uurlooneffect	2,0	0,0	0,2	0,7	1,0
- Leeftijdseffect	-1,0	0,2	0,4	0,4	0,6
- Geslachtseffect	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

*Het verklaarde en onverklaarde verschil telt door afrondingsverschillen niet op tot het totale verschil.

Baankenmerken leggen zeer groot gewicht in de schaal

In dit artikel onderzochten we het verschil in instroom van de Nederlandse werkloosheidsuitkering tussen Oost-Europese arbeidsmigranten en Nederlandse werknemers. Ter vergelijking namen we in de analyse ook andere migrantengroepen op. Door onderscheid te maken tussen de kans op werkloosheid en de kans op instroom in de WW-uitkering, onderzochten we ook het belang van de kwetsbare arbeidsmarktpositie van arbeidsmigranten. In de analyses namen we baan- en persoonskenmerken mee om verschillen in instroom tussen arbeidsmigranten en Nederlandse werknemers te verklaren.

Veel (bijna 90%) kunnen we verklaren uit de verschillen in baankenmerken tussen de groepen werknemers. Zowel het contract van Oost-Europese arbeidsmigranten als de sectoren waarin zij werken, verklaren waarom zij vaker instromen in de WW dan Nederlandse werknemers. Doordat Oost-Europeanen vaker een tijdelijk contract hebben, vaker in de uitzendsector werken en minder vaak bij de overheid, is hun kans om een beroep te doen op de WW groter. Het feit dat Oost-Europese arbeidsmigranten gemiddeld jonger zijn en dat zij vaker een starter op de arbeidsmarkt zijn, verkleint echter hun kans op een WW-uitkering. De effecten van contract, uurloon en sector zijn echter groter dan de effecten van leeftijd en arbeidsverleden. Dat zorgt per saldo voor een grotere instroom in de WW van Oost-Europese arbeidsmigranten dan van Nederlandse werknemers. We zouden vanuit de welfare-magnettheorie kunnen verwachten dat migranten mogelijk bewust kiezen voor een tijdelijk contract en voor een sector met een grotere kans op verlies aan werk en mogelijke instroom in de WW. We weten echter dat het vooral de keuze van werkgevers in bepaalde sectoren is om Oost-Europese arbeidsmigranten in dienst te nemen en hun veelal tijdelijke dienstverbanden aan te bieden¹⁰. Onze analyse wijst bovendien uit dat de instroom in de WW van Oost-Europese arbeidsmigranten die geen werk hebben juist lager is dan de instroom van niet-werkende Nederlanders.

Het geringe onverklaarde deel van zo'n 10% is toe te schrijven aan variabelen die niet in ons onderzoeksmodel zijn meegenomen, zoals opleiding, discriminatie bij ontslag, gezinssamenstelling of onrechtmatig beroep op een WW-uitkering. Hoe zwaar deze en andere variabelen verantwoordelijk zijn voor het onverklaarde deel, kan niet worden bepaald.

De laatste tijd zijn in de media berichten verschenen over onrechtmatig WW-gebruik door Poolse arbeidsmigranten. De bevindingen in dit artikel wijzen uit dat (a) het verschil in WW-gebruik tussen Oost-Europese arbeidsmigranten en Nederlanders in sterke mate is toe te schrijven aan in het model opgenomen kenmerken, in het bijzonder baankenmerken zoals de aard van het arbeidscontract en uitzendarbeid; en dat (b) diverse ongemeten factoren van invloed zijn op het onverklaarde deel. Daarnaast maken Oost-Europese arbeidsmigranten bij baanverlies minder aanspraak op een WW-uitkering dan Nederlanders zonder baan. Concreet betekent dit dat de rol van strategisch gedrag niet kan worden uitgesloten, maar dat andere factoren een veel groter gewicht in de schaal leggen.

10

Heyma, A., Bisschop, P. & Biesenbeek C. (2018). *De economische waarde van arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa voor Nederland*. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek; Berkhout, E., Bisschop, P. & Volkerink, M. (2014). *Grensoverschrijdend aanbod van personeel*. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek; Ruhs, M. & Anderson, B. (2010). *Who needs migrant workers? Labour shortage, immigration and public policy*. New York: Oxford University Press.

